

Fase 2

Procesaanpak Fase 2 gebiedsvisie Veerse Meer

Gemeente Goes

Gemeente Middelburg

Gemeente Noord-Beveland

Gemeente Veere

Provincie Zeeland

Rijkswaterstaat Zee en Delta

Waterschap Scheldestromen

9 september 2020

Procesaanpak gebiedsvisie Veerse Meer Fase 2

Fase 2 van de gebiedsvisie Veerse Meer staat in het teken van een nadere uitwerking/concretisering van de in Fase 1 vastgestelde algemene principes, de vertaling ervan in het gehele gebied en meer specifiek in de aandachts- en beschermingsgebieden; en het uitwerken van de gewenste regievorm die toeziet en borgt dat deelnemende partijen zich aan het gemeenschappelijke afsprakenkader houden. Het concrete eindresultaat van Fase 2 is de gebiedsvisie Veerse Meer en een convenant, inclusief actieagenda en afsprakenkader. Het proces bouwt voort op de aanpak en resultaten van Fase 1 en ook hier staan draagvlak en een visie met ambitie voorop.

Om daar te komen is het nodig dat overheden en maatschappelijke partners bij de start instemmen met het voorgestelde proces en zich daaraan ook committeren. Dit document geldt daarvoor als basis.

Organisatie

Het proces van Fase 2 wordt aangestuurd door het *Bestuurlijk Overleg*, waarbij het kernteam optreedt als opdrachtnemer. Het *kernteam* dat bestaat uit de ambtelijke vertegenwoordiging van het Bestuurlijk Overleg vormt de spil in het gehele proces, voorgezeten door de projectleider van Provincie Zeeland. Dit kernteam bereidt alles inhoudelijk en procesmatig voor, ondersteund door een extern bureau.

De procesaanpak voor Fase 2 is door de *gebiedspartners in het Breed Bestuurlijk Overleg* vastgesteld. Gedurende het proces wordt via de tafels (zie verder) beroep gedaan op de expertise van de inhoudelijk deskundigen van de gebiedspartners, wat uiteindelijk moet leiden tot de gebiedsvisie als onderligger voor een convenant met actie-agenda en afsprakenkader. Ambitie is dat alle betrokken partijen zich - met geven en nemen - kunnen vinden in het gezamenlijke eindresultaat. Zij kunnen die verbondenheid uitspreken en vastleggen door het onderschrijven van het convenant.

Raden, Staten, Directie RWS en Commissie BEV/AB Waterschap ontvangen de procesaanpak voor Fase 2 ter kennisgeving, worden tijdens het proces tussentijds geïnformeerd en bevraagd tijdens een gezamenlijke bijeenkomst. Daarnaast is deelname aan lokale gebiedstafels en de gebiedsbrede Webinar (zie verder) mogelijk. Tenslotte stellen zij de uiteindelijke visie en het bijbehorende actieprogramma vast.

Figuur 1: Organisatie en aanpak Fase 2 gebiedsvisie Veerse Meer

Voorgestelde aanpak

De “Besluitvormingsnotitie Fase 1”, dat op initiatief van de deelnemende overheden, met inbreng van omgeving en maatschappelijke partners tot stand is gekomen en vastgesteld, geldt onverkort als vertrekpunt. Hierin zijn de uitgangspunten en principes en de aandachts- en beschermingsgebieden geduid, die in deze 2^e fase worden uitgewerkt, aangescherpt, geconcretiseerd tot een kaderstellende visie, met inbreng van alle relevante belanghebbenden. De lijst met projecten i.r.t. overgangsbeleid staat vast per 1 augustus 2020.

De inhoudelijke uitwerking zal aan diverse tafels gebeuren:

- Gebiedsbreed (Veerse Meer gebied in haar totaliteit én alles wat buiten aandachts- en beschermingsgebieden valt) voor het verder concretiseren/uitwerken van de algemene principes, het ontwikkelen van een ruimtelijke visie voor het gehele Veerse Meer en het behandelen van het regievraagstuk gebeurt aan de zgn. kleurentafels, die vraagstukken gebiedsbreed en integraal benaderen. Hierin zetelen vertegenwoordigers van zowel overheden als maatschappelijke partners die vanuit hun expertise input leveren over thema's als bouwen, wonen, ondernemerschap, infra (rood), waterkwaliteit, -gebruik en -veiligheid (blauw), natuur, landbouw, milieu, landschap (groen) en het regievraagstuk (geel);
- Lokaal voor specifieke aandachts- en beschermingsgebieden, waartoe (ruimtelijke) visies worden ontwikkeld aan lokale gebiedstafels.

In de bestuurlijke en politieke lagen duiden de partijen deze uitwerkingen en komen tot conclusies en afspraken. Daar vindt de uiteindelijke besluitvorming plaats.

De afstemming en wisselwerking tussen de kleurentafels en de lokale gebiedstafels is de verantwoordelijkheid van het kernteam. Zij kunnen afstemmingsbijeenkomsten organiseren waarin trekkers van de lokale en/of gebiedsbrede tafels samenkomen. Het doel van deze afstemmingsbijeenkomsten is om ervoor te zorgen dat een integrale uitwerking en toepassing van de principes en uitgangspunten op gelijke wijze plaats vindt in het gehele gebied.

Daarnaast wordt bij de verschillende tafels gebruik gemaakt van een ruimtelijk ontwerper/tekenaar om uitkomsten te visualiseren en uiteindelijk tot een gezamenlijke, gebiedsbrede verbeelding te komen.

Gebiedsbrede tafel

Gebiedsbreed is het belangrijk dat de algemene principes en uitgangspunten voor het Veerse Meer verder geconcretiseerd worden en dat er afspraken over de uitvoering worden gemaakt.

Geïnspireerd door de Zeeuwse Kustvisie werken we in Fase 2 naar een actieprogramma toe waarin specifieke acties, verantwoordelijke partijen en een bijbehorend tijdspad beschreven staan, indien van toepassing aangevuld met benodigde budget. Er wordt gewerkt met thematische deeltafels waarvan de uitwerkingen integraal worden bijeengebracht in de gebiedsbrede tafel.

De thema's kennen ieder een eigen trekker, vanuit één van de betrokken gemeenten. Deze worden bijgestaan door 1 partij uit het BBO die sectorale deskundigheid vertegenwoordigen, bijeenbrengen, helpen duiden. Zij bereiden gezamenlijk de tafels voor, verwerken alle input, zetten evt.

vragen/voorstellen uit. Verder worden de tafels breed samengesteld vanuit overheden en BBO (voorstel volgt door kernteam aan BAO*/BBO). (*Breed Ambtelijk Overleg).

- **Groen**, onderwerpen op gebied van natuur-, milieu- landbouw- en landschapskwaliteit: gemeente Middelburg met Zeeuwse Milieu Federatie;
- **Blauw**, over waterkwaliteit en waterveiligheid, de recreatie op en in het water, de visserij en de binnenvaart: gemeente Noord-Beveland met Gebruikersraad;
- **Rood**, mbt bebouwde omgeving, de infrastructuur (inclusief gebiedsontsluitingsvisie) en het (recreatief) ondernemerschap: gemeente Goes met TOZ.

Het is hierbij van belang dat het Veerse Meer gebied in zijn totaliteit beschouwd wordt maar dat ook voor de gebieden buiten de aandachts- en beschermingsgebieden helder wordt wat de toekomst wel/niet aan mogelijkheden biedt. Een ruimtelijke visie en ontwerp dat de principes voor het Veerse Meer gebied in totaliteit weergeeft is hier noodzakelijk.

Daarnaast ligt er een uitdaging op vlak van regie. Hoe borgen we straks als de gebiedsvisie Veerse Meer klaar is, dat betrokken partijen zich daadwerkelijk aan de afspraken houden? Regie kan op diverse wijze worden georganiseerd, waarbij de uitgangspunten in ieder geval worden gevormd door:

- Een 'convenant' met heldere afspraken tussen overheden en maatschappelijke partners over hoe om te gaan met deze gebiedsvisie en het afsprakenkader;
- Waar nodig, borging daarvan in provinciale verordening en/of gemeentelijke omgevingsplannen die door respectievelijk Provinciale Staten en gemeenteraden moeten worden vastgesteld.

De aanpak voor het regievraagstuk en het convenant wordt opgepakt door een zgn. gele tafel, met Provincie Zeeland als trekker. Overige deelnemers nntb (BBO).

Het huidige Convenant Veerse Meer, gericht op beheer en onderhoud (Waterschap), wordt momenteel vernieuwd en vormt dus een belangrijke basis om op af te stemmen.

Werkwijze

De gebiedsvisie Veerse Meer staat voor een integrale aanpak voor het hele gebied. Er wordt bij de kleurentafels thematisch gekeken naar het gebied, zowel sectoraal als intersectoraal.

Startbijeenkomst oktober 2020

De eerste gebiedsbrede tafel is belangrijk. In deze eerste bijeenkomst wordt eerst per themakleur een uitwerking gegeven aan de algemene principes en uitgangspunten. Wat is essentieel voor de specifieke thema's, waar liggen in het gebied de grootste uitdagingen en is er koppeling mogelijk met andere (sectorale, lokale/regionale/landelijke) maatschappelijke opgaven? Deze analyse wordt eerst gedaan vanuit een sectorale benadering (alle deelnemers uit 'zelfde kleur'), omdat we van alle betrokkenen willen weten wat er echt speelt en belangrijk is. Daarna worden de thematafels qua deelnemers gemengd en uitwerkingen met elkaar verbonden. Het eindresultaat van deze eerste bijeenkomst, de eerste verdere uitwerking/concretisering van de algemene principes, vormt een belangrijke handreiking die de lokale gebiedstafels meenemen voor de uitwerking van aandachts- en beschermingsgebieden. Het kernteam zal de resultaten van deze startbijeenkomst bundelen, confronteren en hiertoe terugkoppelen, in afstemming met de thematrekkers.

Binnen dit traject moet er bijzondere aandacht zijn voor de interactie tussen kleuren en het bijeenbrengen en verenigen van de informatie uit alle tafels. Alle kleuren qua organisaties moet de gelegenheid worden geboden om over alle kleuren van gebiedsbelangen een mening te kunnen vormen en daarover in gesprek te gaan. Er moet worden gefaciliteerd dat aan de ene kleurentafel ook zgn. typische onderwerpen van een andere kleur kunnen worden behandeld. Denk aan groen over bouwhoogte of rood over watergebruik. De wederzijdse impact kan immers groot zijn.

Gele tafel: regie

De gele tafel behandelt het regievraagstuk door verschillende varianten uit te werken en ter besluitvorming voor te leggen aan het Bestuurlijk Overleg. Een eerste peiling werd al gedaan in Fase 1. Deze kan helpen om een voorkeursrichting te bepalen. Nadat er een keuze gemaakt is, wordt de convenant tekst, in overleg met alle belanghebbenden, opgesteld. Op bestuurlijk niveau wordt met belanghebbenden gesproken om te inventariseren hoe zij erin staan en wat er voor nodig is om straks het convenant daadwerkelijk te ondertekenen. Het gemeenschappelijke afsprakenkader wordt uiteindelijk bezegeld in het convenant dat klaar is aan het einde van Fase 2. De visie incl. actieagenda zijn daarvan de onderleggers.

Botsproeven

Na de startbijeenkomst zorgt het kernteam ervoor dat de maatschappelijke co-trekkers van rood, groen, blauw en geel en trekkers van de lokale gebiedstafels (zie hieronder) elkaar op daarvoor geëigende momenten treffen. Via botsproeven (= wisselwerking tussen de lokale uitwerking en interpretatie van de uitgangspunten en principes en de gebiedsbrede en integrale uitwerking) wordt een eenduidige en consistente uitwerking gegeven aan de principes en uitgangspunten, cf. wat betekenen deze voor de praktijk?

Inzet en capaciteit gebiedsbrede tafel

Voor de (co-)trekkers van de groene, blauwe en rode tafel is het van belang dat zij voldoende tijd beschikbaar hebben, naast hun andere werkzaamheden, om invulling te geven aan deze rol, op een onafhankelijke manier. De inschatting is dat de inzet voor de gebiedsvisie Veerse Meer maximaal een halve dag/week inzet vergt.

Van de overige inhoudelijk deskundigen wordt actieve deelname/inbreng expertise gevraagd voor startbijeenkomsten en evt. een aantal botsproeven Kernteam doet voorstel aan BAO/BBO, zodat organisaties afzonderlijk en gezamenlijk mogelijkheden kunnen afwegen.

Lokale gebiedstafels

De aandachts- en beschermingsgebieden liggen m.n. op het grondgebied van de vier gemeenten, het Waterschap en Rijkswaterstaat. Daarom is het ook logisch dat de uitwerking van de aandachts- en beschermingsgebieden middels een lokale gebiedsgerichte aanpak onder hun verantwoordelijkheid valt. Ondanks dat elke desbetreffende overheid vrij is om haar eigen invulling aan de uitwerking van deze gebieden te geven, is het belangrijk dat er consistentie is in aanpak en uitkomsten, in relatie tot de uitwerking van de gehele gebiedsvisie. Elke overheid is verantwoordelijk voor de uitwerking van de gebieden op haar grondgebied, maar zal gedurende het gehele proces de andere overheden informeren over aanpak, uitwerking en gemaakte keuzes. Helemaal kadervrij is de aanpak dus niet, er zijn enkele minimale eisen waaraan de uitwerking van elk gebied moet voldoen:

Minimale eisen

1. De algemene principes zijn getoetst en gedefinieerd.
2. Er ligt een ruimtelijke visie met als basis:
 - a. Een degelijke gebiedsomschrijving inclusief begrenzing (op kadastraal niveau);
 - b. Gezamenlijk gedragen (probleem)analyse van de huidige en te verwachten ontwikkelingen/kansen/beoogde dan wel gewenste functies;
 - c. Gezamenlijk gedragen beeld van wat de minimale wenselijke kwaliteit in het gebied is voor de verschillende kleuren;
 - d. Richtlijnen voor beeldkwaliteit waaraan ontwikkelingen getoetst kunnen worden en een gevisualiseerde vertaling daarvan in een beeldkwaliteitsplan
 - e. Voldoende aandacht voor het DNA, de identiteit en de cultuurhistorie van het gebied.
3. Er ligt een agenda/actielijst voor het gebied.
4. De lokale gebiedsuitwerking gebeurt mede door een participatief proces, waarin rekening wordt gehouden met belangenafweging van stakeholders. Denk aan betrokkenheid van burgers, gebruikers, lokale ondernemers, lokale verenigingen, dorpsraden, grondeigenaren. Op basis van een voorlopige begrenzing van het gebied wordt aan alle grondeigenaren en bewoners een gerichte uitnodiging gedaan voor het voeren van (bv. zgn. keukentafel) gesprekken.

Werkwijze

Met de handreiking uit de gebiedsbrede bijeenkomst in oktober, bij de start van Fase 2, gaan de gebiedstafels elk aan de slag. Ideeën worden opgehaald en er wordt een Quick scan van de algemene principes per gebied uitgevoerd. Dit levert belangrijke inzichten op over kansen en knelpunten voor de algemene principes, op gebiedsbreed niveau. Gedurende het gehele traject van

uitwerking van de aandachts- en beschermingsgebieden zijn trekkers vrij om gericht vragen bij het kernteam neer te leggen voor verdieping of advies. Het kernteam kan dan desgewenst speciale verdiepingssessies en botsproeven organiseren met de thematafels. Omgekeerd zal de expertise van deelnemers aan de gebiedsbrede tafel gewenst zijn op de lokale gebiedstafels, om steeds die koppeling tussen lokaal en gebiedsbreed te borgen.

Inzet en capaciteit trekkers gebiedstafels

De uitwerking van aandachts- en beschermingsgebieden vraagt tijd en capaciteit van de desbetreffende overheid, naast de andere verantwoordelijkheden die ze al heeft in de gebiedsvisie Veerse Meer. Bij de uitwerking is het belangrijk dat de trekker van de gebiedstafel goed aangehaakt blijft bij de gebiedsvisie Veerse Meer. Dit kan wanneer de gemeentelijke vertegenwoordiger in het kernteam ook de trekker van de gebiedstafel is of wanneer er als duo wordt opgetrokken. Omdat de gebiedsvisie Veerse Meer uiteindelijk in de omgevingsvisies verankerd wordt, is het een must dat iemand uit het omgevingsvisie team aanhaakt.

Van de inhoudelijk deskundigen wordt actieve deelname/inbreng expertise worden gevraagd aan de gebiedstafels. Mogelijk is het zinvol dat gebiedstafeltrekkers een expertiselijst opstellen en voorleggen aan het BBO, zodat een goede afvaardiging kan worden gegarandeerd zonder partijen te overbelasten. Kernteam doet voorstel aan BAO/BBO, zodat organisaties afzonderlijk en gezamenlijk mogelijkheden kunnen afwegen.

Burgerparticipatie

De gebiedsvisie Veerse Meer wordt in de geest van de nieuwe Omgevingswet via netwerksturing vormgegeven. Daarom wordt ook in Fase 2 aan inwoners en andere belanghebbenden de kans gegeven om bij te dragen aan de uitwerking in fase 2.

Voor de lokale gebiedstafels is dat de verantwoordelijkheid van de gebiedstrekker/gemeente. Burgers, verenigingen etc. kunnen breed via de gemeentepagina of anderszins (nntb) geïnformeerd worden over een bijeenkomst of bijeenkomsten en kunnen zich daarvoor opgeven. Lokale gebiedstafels kunnen qua aanpak variëren naargelang aandachts- of beschermingsgebied, gezien de uitwerkingsfase waarin trajecten al zitten.

Uit de communicatie over een bijeenkomst én bij de start ervan wordt helder wat het doel is, wat de uitgangspunten zijn (Fase 1), wat niet ter discussie staat, dan wel waar er nog inbreng op kan worden geleverd en hoe daar mee wordt omgegaan. De gemeente zorgt voor verslaglegging van de belangrijkste conclusies van de bijeenkomst. Wanneer deelnemers op de avond zelf of n.a.v. het verslag van mening zijn dat er nog punten ontbreken of extra aandacht behoeven, zal de mogelijkheid worden geboden om dit schriftelijk aan te vullen (nntb).

Specifiek voor grondeigenaren, MKB en andere direct belanghebbenden in het gebied kunnen op basis van de voorlopige begrenzing van het gebied gerichte uitnodigingen worden gedaan voor bv. zgn. keukentafelgesprekken (nntb). De uitkomsten van die gesprekken kunnen helpen aan de (ruimtelijke) visie en ontwerp van het aandachts- of beschermingsgebied.

Voor het toetsen van de resultaten van de gebiedsbrede uitwerking in fase 2 wordt een digitale bijeenkomst (Webinar) georganiseerd (max 250 personen). Daar wordt een overzicht gegeven van de bereikte uitwerking en welke consequenties dat heeft voor toekomstige ontwikkelingen. De deelnemers krijgen de gelegenheid daarop te reageren en aan te vullen. Het is de verantwoordelijkheid van het kernteam om aan te geven welke input nog leidt tot aanpassingen in de visie. Daarbij wordt gestreefd naar zo breed mogelijk draagvlak.

Net zoals in Fase 1 kunnen deelnemers aan de publieke bijeenkomsten verslagen en evt. tussentijdse resultaten raadplegen via een webpagina.

Commitment

Iedereen bij het proces betrekken is nog geen garantie dat iedereen het uiteindelijk ook helemaal eens is met het bereikte eindresultaat. Net als bij de Zeeuwse kustvisie betekent een visie op de toekomst van het Veerse Meer gebied, geven en nemen voor alle betrokkenen, maar ook winst voor iedereen. De ambitie is immers een blijvende, verbeterde ruimtelijke, economische en maatschappelijke kwaliteit van het gebied. De uiteindelijke afweging t.b.v. de visie vindt plaats in het BBO, nadat er een intensief en grondig voortraject heeft plaatsgevonden, zoals hierboven

omschreven. Wanneer ook Raden, Staten, Commissie BEZ Waterschap en directie RWS hebben geaccordeerd, kan een convenant worden ondertekend door overheden en gebiedspartners, waarin staat dat ondertekenende partijen zich zullen inspannen naar de visie te handelen en afspraken en acties tot uitvoering te (helpen) brengen.

Planning (o.v.b.)

De planning van Fase 2 is als volgt:

Inhoudelijk en procesmatige voorbereiding	t/m aug 2020
Procesaanpak Fase 2 ter besluitvorming bij BO en BBO /ter informatie naar Raden, Staten, RWS, WS	sep 2020
Startbijeenkomst Fase 2 met overheden en maatschappelijke partners	okt 2020
Uitwerking algemene principes en regievoering aan gebiedsbrede tafel	okt 2020 – jan 2021
Vertaling algemene principes naar aandachts-/beschermingsgebieden	okt 2020 - jan 2021
Tussentijdse afstemming/botsproef	okt 2020 – jan 2021
Burgerconsultatie gebiedsbrede uitwerking Fase 2	dec 2020
Bestuurlijk afstemmingsoverleg met overheden en maatschappelijke partners (BBO)	dec 2020
Informatiebijeenkomst met Raden, Staten, Commissie BEZ, directie RWS	jan 2021
Eerste concept gebiedsvisie, inclusief voorstel voor convenantafspraken	feb 2021
Consultatie bij Raden, Staten, Commissie BEZ, directie RWS	mrt 2021
Bestuurlijk afstemmingsoverleg met overheden en maatschappelijke partners (BBO)	mrt 2021
Vaststellingstraject gebiedsvisie en ondertekening convenant	mei - jun 2021

Bijlage

Fase 2 Uit te diepen onderwerpen – nntb

Unieke elementen, benoemd in Fase 1, vormen samen de basis voor de aantrekkingskracht van het Veerse Meer. Daar horen voorzieningen bij die de omgevingskwaliteit versterken en bijdragen aan een kwalitatief hoogwaardig en onderscheidend gebied.

Daarom is er een visie in ontwikkeling die recht doet aan behoud, bescherming en versterking van de karakteristieke kanten van het gebied en tegelijk verdere ontwikkeling van een kwalitatieve omgeving stimuleert.

Een aantal elementen dient in Fase 2 nog verder te worden uitgewerkt:

1. de algemene ontwerp- en ontwikkelprincipes voor het gebied;
2. het vertalen van deze algemene principes voor het gebied in z'n totaliteit (inclusief gebied buiten de aandachts- en beschermingsgebieden);
3. het vertalen van deze algemene principes naar lokale situaties (aandachts- en beschermingsgebieden - zie bijlage);
4. het opstellen van een gemeenschappelijk afsprakenkader

1. De algemene ontwerp- en ontwikkelprincipes

Waar nodig inhoudelijk nader uitwerken, onderbouwen dan wel definiëren van de algemene ontwerp- en ontwikkelprincipes. Welke principes behoeven nog verdere detaillering? Welke principes moeten nog op gebiedsniveau gedefinieerd/gespecificeerd? Principes moeten op eenvormige wijze toegepast kunnen worden, zowel in plaats als tijd.

Via gesprekstafels die een brede bezetting kennen maar waarbij de onderwerpen op sectoraal niveau worden ingebracht:

- **een groene tafel**, onderwerpen op gebied van natuur-, milieu- en landschapskwaliteit;
- **een blauwe tafel** gericht op de waterkwaliteit en waterveiligheid, de recreatie op en in het water, de visserij en de binnenvaart;
- **een rode tafel**, over bebouwde omgeving, de infrastructuur (inclusief gebiedsontsluitingsvisie) en het (recreatief) ondernemerschap (trekker....).

De trekkers zijn verantwoordelijk voor het verzamelen van relevante en noodzakelijke informatie en het afstemmen en integreren met andere gesprekstafels.

In deze tweede fase worden de zaken concreter uitgewerkt en dan wordt het ook belangrijker om de ruimtelijke inpassing en het effect op de landschappelijke kwaliteiten zichtbaar in beeld te brengen. Gesprekken aan de hand van kaarten en beelden zijn daarbij zeer behulpzaam en geven inzicht in de achterliggende waarden.

Te denken valt aan verdere duiding op vlak van:

Natuur- en landschapskwaliteiten

- Nood aan nadere definiëring van de natuur- en landschapskwaliteit? (hoe moet dit worden vertaald in de praktijk, bij nieuwe ontwikkelingen, 'hoeveel', ...?)
- Hoe verhouden landbouw en natuur zich tot elkaar in het Veerse Meer gebied en hoe versterken ze (elkaar t.a.v.) landschappelijke kwaliteit in het gebied?
- Wat is de link van deze visie met de provinciale bosvisie / nationale bosstrategie? M.a.w. liggen er kansen voor uitbreiding van houtige gewassen?
- Aanscherping door het testen van de principes a.d.h.v. botsproeven¹ Botsproeven betreffen onder andere de uitwerkingen van de aandachts- en beschermingsgebieden of concrete projectvoorstellen. Deze uitwerkingen kunnen met een specifieke vraag voorgelegd worden aan de rode, groene of blauwe tafels, dan wel centrale tafel.
- Bescherming zichtlijnen? (o.m. stadje Veere) - zichtlijnenkaart?
- Uitwerking ervan in regels?
- Overige vanuit tafels gewenste nadere uitwerkingen? (zie procesaanpak)

Waterkwaliteit, -gebruik, en -veiligheid

- Definiëren van waterkwaliteit: wat bedoelen/beogen we er mee in de context van de gebiedsagenda, natuurlijke/algemene kwaliteit en/of recreatieve, ...? Wat is er nodig, bv t.a.v. plaagdieren, t.a.v. water in Westelijke deel van het Meer?
- Helder maken van zwemwaterlocaties zijn, locatie niet als dusdanig aangemerkt maar wel zo in gebruik, nader onderzoek en monitoring nodig?
- Actualiseren en definiëren van infrastructuur/faciliteiten/voorzieningen op en aan het water tbv divers gebruik: wat is de huidige situatie, is uitbreiding van bepaalde faciliteiten wenselijk, zo ja welke; welke kwaliteitsstandaarden willen we met elkaar definiëren? nauwe afstemming met het Convenant Veerse Meer.
- Aanscherping door het testen van de principes a.d.h.v. botsproeven
- Uitwerking ervan in regels?
- Overige vanuit tafels gewenste nadere uitwerkingen? (zie procesaanpak)

Bebouwde omgeving, infrastructuur, (recreatief) ondernemerschap

- (zie bijlage 2 vb kustvisie)
- hoogte bebouwing
 - Regel kustvisie omtrent 'landschap creëren i.p.v. consumeren' toevoegen t.a.v. aandachtsgebieden
 - Gebiedsgewijs definiëren van maximale bouwhoogtes a.d.h.v. referentiehoogte NAP, dijken (let op toekomstige dijkverhoging?), huidige bebouwing, bomen (let op, landschap wijzigt), masten? Bezien vanuit locatie en vanop water.
 - Gebiedsgewijs of gebiedsbreed bepalen of buitendijks bouwen is toegestaan én landschappelijk/natuurlijk kan worden ingepast?
- Kwaliteitsverbetering, verduurzaming en maatschappelijke meerwaarde

¹ Als we dit hier zouden toepassen wat zijn dan de gevolgen, is onze bedrijfsvoering nog reëel, wordt de natuur niet extra belast, dan wel waar biedt het kansen, hoe zit het met de infrastructurele mogelijkheden, enz.

- Nader definiëren kwaliteit
- Nader definiëren verduurzaming (wettelijke definiering opnemen/hanteren?)
- Nader definiëren maatschappelijke meerwaarde van projecten (objectief meetbaar?)
- Geen permanente nieuwvestiging buiten aandachtsgebieden, aansluiten bij bestaande bebouwingscontouren verder definiëren/concretiseren (*zie vb. kustvisie in bijlage* voor verblijfsrecreatie, ook nog nader uit te werken voor dagrecreatieve voorzieningen) + Definiëren van ‘aantallen en eenheden (wat is een ‘eenheid’)?
- Houd rekening met de impact op infrastructuur nader uitwerken over welke infra het gaat en wat mogelijke oplossingen zijn. Qua verkeersinfra link houden met gebiedsontsluitingsvisie én het convenant beheer en ontwikkeling, bv ook m.b.t. kwaliteitscriteria openbare voorzieningen. Gaat overigens niet alleen over evt. aanleg van infra, maar ook over beheer en onderhoud op de lange termijn.
- Behoud de vitaliteit van het landelijk gebied: Nood aan nadere duiding over hoe agrarisch ondernemers kunnen bijdragen aan deze kwaliteit, waar zij kansen zien en wat de precieze (on)mogelijkheden zijn vanuit beleid én sector?
- Specifieke aandacht voor wat (niet) mag en nodig is in de gebieden buiten de aandachts- en beschermingsgebieden, cf. alles langs zelfde meetlat.
- Ondernemen vanuit identiteit en kracht van gebied:
 - Hoe nader definiëren van karakteristieken die ‘toetsbaar’ zijn voor ondernemerschap?
 - Ontwikkelen van instrumenten om ondernemerschap regionaal te ondersteunen en gezamenlijk gebiedsmarketing-activiteiten te ontplooiën.
- Aanscherping door het testen van de principes a.d.h.v. botsproeven
- Overige vanuit tafels gewenste nadere uitwerkingen? (Zie procesaanpak)

Gekoppeld aan klimaatadaptatie en energietransitie

- Uitwerken (on)mogelijkheden/voorwaarden klimaatadaptatie volgens bestaande beleidsbronnen?
- Uitwerken (on)mogelijkheden/voorwaarden energietransitie volgens bestaande beleidsbronnen?
- Aanscherping door het testen van de principes a.d.h.v. botsproeven
- Uitwerking ervan in regels?
- Overige vanuit tafels gewenste nadere uitwerkingen? (Zie procesaanpak)

2. Principes vertalen naar aandachts- en beschermingsgebieden: ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten via gebiedsgerichte aanpak

In de aandachts- en beschermingsgebieden vindt een lokale, gebiedsgerichte doorvertaling plaats van de algemene principes: o.m. formuleren van de gewenste kwaliteitsimpuls, wat die kwaliteitsimpuls concreet voor de betreffende locatie inhoudt, inclusief de ruimtelijke definiëring en begrenzing.

Via een ontwerptafel per aandachts- of beschermingsgebied, met gemeente als trekker. Zij zorgen voor de juiste samenstelling van participanten aan tafel, het verzamelen van relevante en noodzakelijke informatie, het uitwerken van de deelresultaten en het afstemmen en integreren met andere gesprekstafels. Dit zijn de plekken waar de bewoners, individuele ondernemers, lokale verenigingen hun inbreng kunnen leveren.

3. Principes vertalen voor het totale Veerse Meer gebied: beschermen, versterken en beleven van bestaande kwaliteiten

Naast gerichte acties in beschermings- en aandachtsgebieden, is er ook nood aan vertaling van principes naar het Veerse Meer gebied als geheel. Het is zeer behulpzaam als daarbij de actuele plannen en gerealiseerde ontwikkelingen ruimtelijk worden gespiegeld aan de oorspronkelijke ontwerpprincipes en beoogde ontwikkeling volgens de Jong. Dit kan op een kaart worden geprojecteerd en geanalyseerd.

- Is een indeling zoals bij kustvisie hanteerbaar/handzaam/? (Zie bijlage)
 - Oevers/waterkering
 - Groene topkwaliteit
 - (Historische/recreatieve) kernen
 - Dag- en verblijfsrecreatief gebied
 - Open agrarisch landschap
- Geredeneerd vanuit de principes: wat voor ingrepen zijn dan nodig in het gebied? O.m.
 - Hoe passen we dit op 'overige gebieden' toe?
 - Begrenzing van 'overige gebieden' ook definiëren. Wat voor status krijgen deze gebieden?
 - Een gezamenlijke programma-aanpak van de problematiek rond de Japanse Oester.
 - Het gezamenlijk opvolgen en afstemmen van infrastructurele noden, waaronder gebiedsontsluitingsvisie Zuid waarbij impact altijd op gebiedsniveau en niet op projectniveau moet plaatsvinden.
 - Het met/tussen de overheden onderzoeken, afstemmen en implementeren van oplossingen die leiden tot een verbeterde circulatie van zuurstofhoudend water in het westelijk deel van het Veerse Meer?

- Het tussen de overheden afstemmen en implementeren van een verbeterde (recreatieve) infrastructuur voor verkeer en (openbaar) vervoer rond het Veerse Meer in verband met de huidige overbelasting van het wegennet, o.m. ook qua ontsluiting jachthavens en dagrecreatierreinen, richting de badplaatsen aan de kust.
Aandacht: bereikbaarheid van (oever) Veerse Meer, kernen rondom, de kust; beleving van de kust.
- Het borgen van de toegankelijkheid van de publieke ruimte voor diverse vormen van recreatie op land en te water, zoals aanlegsteigerdjes, openbare trailerhellingen, strandjes, het verwijderen van hinderlijke oesters om zwemlocaties veiliger te maken, de fiets- en wandelinfrastructuur (fietsrondje om het Veerse Meer), verkeersinfrastructuur, faciliteiten voor duikers, hangplekken voor jongeren, ...
- Toegankelijkheid/bereikbaarheid oevers: consistent visitekaartje (hiertoe per toegang inventariseren van infra, voorzieningen, kwaliteiten, knelpunten...)?
- Monitoring op gebiedsniveau van een aantal kritische elementen (b.v. RWS-monitoring vaarbewegingen, waterkwaliteit), ...
- Het onderzoeken van fondsvorming t.b.v. 'kwaliteitsimpulsen'
- Wordt gekozen voor een gebiedsbrede beelduniformiteit/ kwaliteitsuniformiteit, als toetsingskader voor nieuwe (infrastructurele, commerciële, ...) initiatieven?: ontwikkelen van een gezamenlijke beeldkwaliteit voor het gehele gebied wat betreft inrichting openbare ruimte en het tot uitvoering brengen daarvan. Is het mogelijk voor het gehele gebied beeldafspraken te maken zonder inbreuk/afbreuk te doen t.a.v. specifieke gebieden?
- Zijn er win-win mogelijkheden door koppelingen met bestaande initiatieven, strategieën, beleid? Op vlak van duurzaamheid, bossen, Geopark, erfgoedlijnen, ...? Wat met verwachte toestroom recreanten/toeristen en spreiding daarvan (cf. Perspectief 2030)? Aandacht voor slimme mobiliteit? Kun je aan de voorkant het druktebeeld verlagen?

4. Opstellen van een gemeenschappelijk afsprakenkader

Om ervoor te zorgen dat de acties en afspraken zoals geformuleerd in de Gebiedsvisie Veerse Meer 2020 - 2030 worden opgevolgd en geborgd, is het noodzakelijk te bepalen onder welke vorm van regie dit zal gebeuren. Belangrijk is hierbij het huidige covenant en bijbehorende werkwijze te beschouwen.

Regie kan op diverse wijze worden georganiseerd, waarbij de uitgangspunten in ieder geval worden gevormd door:

- Een 'covenant' met heldere afspraken tussen overheden en maatschappelijke partners over hoe om te gaan met deze gebiedsvisie en
- Borging daarvan in provinciale verordening en gemeentelijke omgevingsplannen die door respectievelijk provinciale staten en gemeenteraden moeten worden vastgesteld.

Wat moet een afsprakenkader in ieder geval bevatten en/of waar moet het rekening mee houden?

- De deelnemende partijen.
- Onderschrijft de ontwikkelde visie en bevestigt dat de uitgangspunten en principes kaderstellend zijn voor toekomstige ontwikkeling.
- Een actieprogramma (wie doet wat wanneer), afgeleid van voornoemde punten,
- De wijze van regievoering daarop (Poll: toetsingscommissie (14), overlegorgaan (22), uitvoeringsorganisatie (19), alternatief a la Grevelingenmeer (1), ...?), de manier/frequentie van overleg, de bevoegdheden (vb. toetsing nieuwe initiatieven o.b.v. gebiedsambities t.a.v. o.m. aanboddifferentiatie)
- Wat heeft beheer nodig door wie, met een expliciete link naar het convenant i.o. rondom beheer en onderhoud (Waterschap)
- Financiën: lokaal én meer-rond. Inbreng overheden, maatschappelijke partners, fondsvorming, ...
- Timing/planning/volgorde van ingrepen.
- Het met Rijkswaterstaat afstemmen van ontwikkelingen rond de Veerse Dam in verband met de Landschapsvisie Deltadammen en het mogelijke tracé van de stroomkabel van Tennet.
- Het aanspreekbaar zijn op het tijdig uitvoeren van de convenantafspraken, waaronder de doorwerking van de gebiedsvisie in de gemeentelijke omgevingsplannen dan wel provinciale verordening, het aangaan van samenwerkingsverbanden, het initiëren en uitvoeren van uitvoeringprogramma's, het toezien en handhaven van gebods- en verbodsbepalingen, etc.
- Het in gezamenlijkheid bespreken/beoordelen van nieuw te ontwikkelen initiatieven op vlak van toegevoegde waarde en onderscheidenheid t.a.v. bestaand aanbod, op gebiedsniveau.
- Relatie omgevingswet en keuze van juridische borging binnen provinciale verordening dan wel gemeentelijke omgevingsplannen.

Bijlage 1 Lokale gebiedstafels (overzicht; aanpak nntb)

1. GRONDGEBIED VEERE/ NOORD-BEVELAND

Veerse Gat Dam

Trekker: Rijkswaterstaat

Aanpak: nntb

Betrokkenheid: nntb

2. GRONDGEBIED VEERE

Ooster-Nieuwlandpolder e.o.

Jachthaven Oostwatering

Oever Veere-Middelburg nabij Scoutscentrum Zeeland

Stad Veere

Gebied Mijnenmagazijn

Trekker: Gemeente Veere

Aanpak: nntb

Betrokkenheid: nntb

3. GRONDGEBIED MIDDELBURG

Waterpark en omgeving (incl. Kruitmolen, Lemmerkreek, vliegveld)

Beschermingsgebied De Piet (aansluitend op het aandachtsgebied)

Trekker: Gemeente Middelburg

Aanpak: gaat om één groot gebied, waar we samenhang en ruimtelijke en ecologische kwaliteit in moeten krijgen. Er zijn al conceptplannen voor het waterpark en de Kruitmolen. Van daaruit vertrekken we en kijken we wat er nodig is om er een nieuw samenhangend landschap te maken.

Ook schetsen waar bos een aanvulling zou kunnen zijn (aansluitend op aankomende bosstrategie van provincie en LNV) en hoe we de Lemmer aan weerskanten van de Muidenweg meer ecologische kwaliteit zouden kunnen geven.

Het kan ook gaan over hoogte bebouwing en beeldkwaliteit, maar daarin beginnen we niet meer blanco. Ten aanzien van de hoogte hebben we wel al een ontwerp bestemmingsplan voor het Waterpark. Er komt één hoog glijbaangebouw. Ten aanzien van beeldkwaliteit: Kruitmolen en waterpark zijn al meerdere keren in het WARK geweest.

Inschatting: twee bijeenkomsten, met landschapsarchitect erbij.

Betrokkenheid: nntb/ reeds drie expertmeetings gehouden met waterschap, ZMF, provincie, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Dus deze partijen, aangevuld met anderen die hierbij willen zijn. Bijvoorbeeld de deelnemers aan de groene tafel (bovenstaande partijen samen met ZLTO en Goes).

Burgerparticipatie?

4. GRONDGEBIED GOES

Wolphaartsdijk

Trekker: Gemeente Goes

Aanpak: nntb

Betrokkenheid: nntb

5. GRONDGEBIED NOORD-BEVELAND

Kortgene en omgeving/ Beschermingsgebied Goudplaat/ Beschermingsgebied Sint Felixweg/
Kamperland en omliggend gebied/ De Schotsman

Trekker: Gemeente Noord-Beveland

Aanpak: elementen uit recente gebiedsstudies bijeen, actualiseren, check Omgevingsvisie,
door partijen laten "wegen", eventueel aanpassen en laten vaststellen.

Betrokkenheid: nntb, relevant: SBB, RWS, WS, St ZL, ZMF, burgerparticipatie.

6. WATERGEBIED

Beschermingsgebied Westelijke deel Veerse Meer

Trekker: Waterschap en RWS

Aanpak: nntb

Betrokkenheid: nntb

Bijlage 2 Voorwaarden gekoppeld aan recreatieve kwaliteit, bebouwde omgeving, infrastructuur

In de kustvisie zijn voorwaarden opgenomen om verblijfsrecreatie te mogen ontwikkelen.

In het kader van de Gebiedsvisie VM zullen deze vanzelfsprekend ook vertaald moeten worden naar andere (recreatieve) ontwikkelingen, zoals dagrecreatieve bedrijvigheid:

Er zijn er 4:

1. Ruimtelijke ontwikkeling:

- Maximaal ...% uitbreiding van eenheden
- Maximaal ...% invulling van verblijfsrecreatie op het totale uitbreidingsoppervlak, excl. centrale voorzieningen
- Max. ...% van het totale terrein mag aan de openbaarheid worden onttrokken (behalve kampeerterreinen vanuit veiligheidsperspectief)
- Er is sprake van een integrale kwaliteitsimpuls van bestaande en toekomstige accommodaties
- Uitbreiding maakt integraal onderdeel uit van een nieuw landschap
- Dichtheid en omvang van de bebouwing past in het landschap
- In een open landschap kan de bebouwing beter geclusterd worden en aansluiten op bestaande gebouwen dan verspreid in het landschap
- Het beheer en onderhoud van het landschap moet geborgd zijn
- Openbaar toegankelijke paden en routestructuren maken integraal onderdeel uit van het landschap

2. Onderscheidend vermogen:

- Is de ontwikkeling innovatief en hoogwaardig in verschijningsvorm en accommodatie? Denk aan lokaal DNA, streekgebonden materialen, kleuren, ... of innovatieve circulaire oplossingen met hergebruik van materialen uit de streek

3. Samenwerking met de omgeving:

- Is belangrijk i.r.t. leefbaarheid en kwaliteit van de omgeving
- Denk aan creëren van werkgelegenheid, (behoud van) voorzieningen, gebruiken en aanbieden van producten of diensten uit de directe omgeving

4. Economische haalbaarheid

- Is de bedrijfsontwikkeling economisch haalbaar? Zowel voor ondernemer zelf als voor Zeeland
- Tot uiting komend in businessplan met CBE

Opties om ondernemers hierin te stimuleren zijn:

- Vouchers?
- Nieuwe regiodeal?
- Fonds voor maatschappelijke meerwaarde?
- ...

Bijlage 3 Beschermen, versterken en beleven van bestaande kwaliteiten

Elementen vrij naar kustvisie:

- Strand/waterkering
 - Waterveiligheid op orde
 - Strand: van natuur tot recreatie
 - Oevertoegankelijkheid als visitekaartje
 - Deltadam en secundaire dammen
 - Strand/oeverbeheer
 - Stroomlijnen regelgeving in waterkeringszone
- Groene topkwaliteit
 - NNZ
 - Natura 2000
 - Beheer en onderhoud, versterking natuurwaarden
 - Belevingsstrategie huidige natuurgebieden
 - PAS
- (Historische/recreatieve) kernen
 - Aandacht voor balans vraag en aanbod, ook qua differentiatie
 - Verbinding permanente woon- en recreatiekernen
- Dag- en verblijfsrecreatief gebied
 - Stimuleren ondernemers
 - Ontwikkelder
 - Handhaving
- Open agrarisch landschap
 - Kader helder? Ook voor kleinschalige ontwikkelingen?
 - Mogelijkheden (pilots) natuur inclusieve landbouw?